

פנימיות

מחשבת החסידות לעולם התורה

תמוז
ה'תשע"ז

משיחא! לכאורה, איך נדע מי זה המשיח האמיתי? הרי כל אחד יכול לומר "אנא מלכא משיחא"? התירוץ הוא: כשנסתכל על אותו אדם שיאמר זאת, ונראה על פניו שאומר זאת בגעגועים עזים לגאולה – נדע שזהו המשיח.

(מלקט פתגמי השרף מקוצק תנד)

מדברי המהרש"א: הגמרא בסנהדרין צח, ב לומדת מהפסוק "כי רחק ממני מנחם משיב נפשי", ששמו של משיח הוא "מנחם". מסביר המהרש"א על אתר: זה משיח שנולד ואח"כ נגנז בגן עדן.

מדברי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:

"ונזכה להתראות עם הרבי כאן למטה, בגוף, והוא יגאלנו..."

(ממאמר קבלת הנשיאות – י' שבט ה'תש"י)

"ומג' תמוז באים לקיום היעוד "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו" – בבית המקדש השלישי, בית נצחי, כשם שהגאולה היא גאולה נצחית (שאינן אחריה גלות) – ותיכף ומיד ממש".

(משיחת ליל ג' תמוז ה'תשמ"ב)

מדברי הגאון האדיר ר' אהרן סולבייצ'יק זצ"ל מבריסק: להלן מענה לשאלות רבות אודות עמדתי בהנוגע לליובאוויטש ואמונתם המשיחית: לפני ג' תמוז כללתי את עצמי בין אלה שהאמינו כי הרבי היה ראוי להיות המשיח, אני מאמין באופן מוחלט, כי לו היינו מאוחדים, היינו זוכים לגאולה השלימה. בהנוגע לאמונה של רבים מאנשי ליובאוויטש – אמונה המיוסדת בחלקה על התבטאויות דומות של הרבי בעצמו על מורישו, הרבי הקודם – כולל רבנים מובהקים וראשי ישיבה, שהרבי עדיין יכול להיות המשיח, וזאת לאור הגמרא בסנהדרין, הזוהר, אברבנאל, כתבי האריז"ל, שדי חמד ושאר מקורות, אי אפשר לבטלה כאמונה שהיא מחוץ לזרם האורתודוקסי.

("גילוי דעת" מיום ז' תמוז תשנ"ו)

ביום השלישי יקימנו

"מג' תמוז באים לקיום היעוד "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו" בבית המקדש השלישי, בית נצחי, בגאולה הנצחית, מיד ממש"

עד אשר יטיבו מעשיהם...

מדברי ה"דברי חיים" מצאנז זי"ע: פעם בליל שבת קודש, עמד מרן ה"דברי חיים" מצאנז וכוס הקידוש בידו והתעמק במחשבותיו. לפתע הניח את גביע הקידוש והתחיל למנות את כל הצרות והגלויות

שעבר עם ישראל מעודו, מגלות מצרים אשור ובבל ועד לגלות ספרד, ואמר: "עכשיו נגמרו שנות גלות ספרד ומתחילות שנות גלות אמריקה. ומגלות אמריקה יבוא משיח צדקנו".

לימים דנו בניו הצדיקים זצוק"ל, בצורך להתיישב באמריקה ולקרב את אחב"י, בעקבות דברי כ"ק אביהם הנ"ל.

(מהספר "רבנו הקדוש משינווא").

מדברי כ"ק אדמו"ר ר' מענדל מקוצק זי"ע: לפני שמשיח יבוא, הוא יגיד שהוא יהיה זה שייגאל את עם ישראל – אנא מלכא

מנאמו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ זי"ע, ביום יציאתו מבית האסורים – ג' תמוז ה'תרפ"ז, בתחנת הרכבת, בצאתו לעיר גלותו קוסטרומה: "לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל ולא בכוחותינו נשוב לארץ ישראל. אבינו מלכנו הוא יתברך הגלה אותנו מאדמתנו והוא יתברך יגאלנו... על ידי משיח גואל צדק... אבל ידעו נא כל העמים אשר על פני האדמה, כי רק גופותינו נמסרו בגלות ובשיעבוד מלכויות, ואילו נשמותינו לא נמסרו לגלות ולשיעבוד מלכויות, חייבים אנו להכריז לעין כל, שבכל מה שנוגע לדתנו, לתורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מישהו שיכפה עלינו דעתו, ואין שום כח של כפיה רשאי לשעבדנו. עלינו להצהיר בכל תוקף עקשנותנו היהודית, ובכל תוקף כח המסירות נפש היהודית זה אלפי שנה "אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו!".

ממכתבו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ זי"ע, מיום ט"ו סיון (יום תחילת מאסרו), אשר כתבו בשנת תרפ"ח, שנה לאחר מאסרו: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה..."

מדברי ה"אור החיים" הק' (בעל ההילולא בט"ו תמוז) בפירושו לפ' בהר: "גאולתנו (תהיה) ביד הצדיק אשר יהיה קרוב לה'... והגאולה תהיה בהעיר ליבות בני אדם ויאמר להם (הצדיק): הטוב לכם כי תשבו חוץ, גולים מול שולחן אביכם?! ומה יערב לכם החיים בעולם זולת החברה העליונה, אשר הייתם סמוכים סביב לשולחן אביכם הוא אלוקי עולם ברוך הוא לעד?! ויעירם החשק הרוחני גם נרגש לבעל נפש כל חי,

ג' תמוז "אתחלתא דגאולה"

כיון שהגאולה בי"ב-י"ג תמוז, היתה נס מהקב"ה, מדוע לא היה זה מלכתחילה נס בתכלית השלימות שהגאולה השלימה תבוא בבת אחת, ולא כפי שהיה בפועל, שזה השתלשל בשלבים?

ויש לומר, שלכן לא בא הנס בבת אחת (בגאולה שלימה), אלא שהתחלק לשלבים בדרך הטבע - בהתאם למצב הצד שכנגד (שהיה בתוקפו), שהם עצמם מצד מצבם ("טבעם") יגיעו להכרה שצריך לשחררו, החל מביטול הגזירה דהיפך החיים ר"ל להגלותו לעיר מקלטו בקאסטראמא, עד ששחררו אותו לגמרי. ושינוי זה מכוחו של בעל הגאולה נמשך עד ימינו אלו שרואים בגילוי יותר את ה"פעולה-נמשכת" מגאולה זו, בהטבת מצב בני"ש שם מכל הבחינות, בימינו אלה.

העולם כבר מוכן!

נמצא שהדרך היא, שיש נתינת כח באופן ניסי, וה"שלימות" היא, שהיהודי ע"י עבודתו, משתמש בכוחות אלו לזיכוכ טבע העולם - ע"י עבודתו בתוך הטבע. והנה, יש ששואלים: מה יאמר העולם ומה יאמרו האומות על כך שיהודי עושה את עבודתו ד"פוצו מעינותיך חוצה", ובמיוחד - בקירוב הגאולה האמיתית והשלימה, הרי אין הם מבינים מה פירוש הדבר?! אומנם זוהי עבודה גדולה ונעלית - אבל צריכים לכאורה להתחשב - טוענים הם - עם העולם!

והמענה על זה הוא: העולם כבר מוכן! כאשר יהודי יעשה את עבודתו כדבעי - באופן של למעלה ממדידה והגבלה, וביחד עם זה כפי שזה מלובש בכלים דלבושי הטבע - יראה איך שהעולם, טבע העולם ואומות העולם מסייעים לו בעבודתו. ואדרבה - בעולם עצמו רואים את הניסים והנפלאות שמתרחשים בפרט בשנים האחרונות (שנת ניסים, ושנת אראנו נפלאות), שהעולם עצמו מסייע לצמיחת הגאולה.

(מתוך ולפי שיחת ג' תמוז - ה'תשנ"א)

("לב דוד" להחיד"א, פכ"ט), צריכים לומר שבודאי ישנה שייכות בין שני הניסים שקרו בג' תמוז: "שמש בגבעון דום", והתחלת הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר - ויש לשאול גם בנוגע לנס זה: מדוע לא היה הנס באופן כזה, שבמקום לעצור את השמש (בנס) כדי שיוכל להלחם (בדרך הטבע) לאור היום, שיהיה נצחון ניסי בשלימות במלחמה מבלי שיצטרכו להגיע לעצירת השמש?

לחדור בטבע

והביאור בזה: שלימות הכוונה ברוב הניסים היא, שהנס לא ישאר דבר שלגמרי למעלה מדרך הטבע אלא שהנס יתקשר ויחדור בטבע, לפרטיו.

ולכן הכוונה בנס ד"שמש בגבעון דום" היתה - לא לצאת מדרכי הטבע לגמרי - אלא כרוב הענינים, שהנס סייע לנצחון המלחמה. אפילו במלחמה זו - שה' נלחם לישראל, היתה צריכה להיות ההתלבשות גם בדרך הטבע. ולכן לא היה זה נס ששלל לגמרי את המלחמה בדרך הטבע (ע"י יהושע), אלא נס שסייע למלחמה שלהם: ההכנה וההכשרה לניצחון היתה ע"י הנס ד"שמש בגבעון דום", אבל זה עצמו לא פעל את הניצחון. לאחר שהאיר אור היום הטבעי (דאור השמש) היו צריכים יהושע ובני"י לרדוף ולהלחם עם האויבים בדרך הטבע.

הטבע 'הסכים' לנס

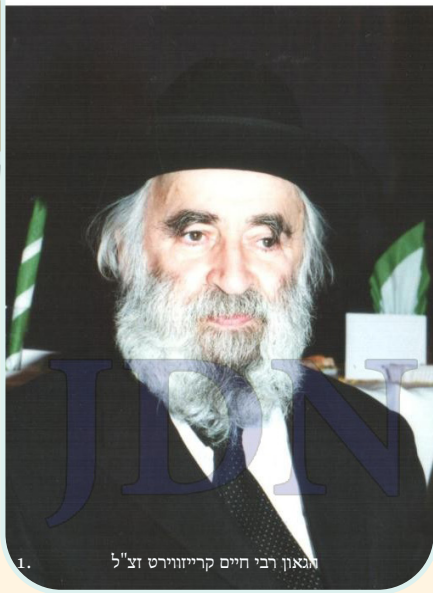
ועל דרך זה אולי יש לבאר גם את ההסברה בנס דג' תמוז (בשנת תרפ"ז): ביחד עם זה שהנס דג' תמוז היה נס שלמעלה מהטבע, היתה לו השפעה בטבע גופא, שהוא "הסכים" לנס. כידוע שאותם אנשים שאסרו את בעל המאסר והגאולה, הם גופא (בעמדם בתקפם) נאלצו לשחררו, עד שהיו צריכים לסייע בשחרור והגאולה.

ג' תמוז הוא היום בו נשתחרר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בשנת תרפ"ז-פרז"ת) מהמאסר בבית האסורים בלנינגרד (ה"שפאלערקע"), בתנאי שיסע מיד לגלות בעיר מקלטו קאסטראמא למשך שלוש שנים. בשעתו עדיין לא נודע אם זהו דבר טוב וכיצד ישתלשל הדבר, אבל לאחר מכן ביום י"ב תמוז (שהוא גם יום הולדת בעל הגאולה בשנת תר"מ), קיבל שם הודעה שמשחררים אותו, ותעודת החופש תינתן לו למחרת, י"ג תמוז, ואז - כאשר השתחרר לגמרי - נתגלה, איך שג' תמוז היה ה"אתחלתא דגאולה".

מדוע הגאולה בשלבים?

נשאלת השאלה: כיון שהגאולה בי"ב-י"ג תמוז, היתה נס מהקב"ה, - מדוע לא היה זה מלכתחילה נס בתכלית השלימות שהגאולה השלימה תבוא בבת אחת, ולא כפי שהיה בפועל, שזה השתלשל בשלבים: קודם לכל - התחלת הגאולה שהיא היציאה מבית האסורים - בג' תמוז (אבל - מגלים אותו לגלות), ורק לאחר כמה ימים שלימות הגאולה בי"ב תמוז?

ובודאי הסדר בזה - שהגאולה באה בשלבים - בהשגחה פרטית, יש בו טעם, ובפרט שזה קשור עם המאסר והגאולה דנשיא בישראל, וגאולה כללית לכל בני"י (כפי שבעל הגאולה כותב: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה"). והנה ביום ג' תמוז - שנים רבות ודורות רבים לפני כן, היה נס נוסף: ביום זה אמר יהושע: "שמש בגבעון דום" ו"ידם השמש גו' עד יקום גוי אויביו" (יהושע י' יב-יג). כיון שהכל הוא ב"השגחה פרטית" (כתר שם טוב הוספות ס' קע"ט ואילך), ובכל שנה חוזרים על עצמם העניינים כפי שהיו בפעם הראשונה

בזכות ברכת הרבי

מי שלא מצוי בעולם החרדי, לא יבין מהו לימוד תניא עם אדמו"ר חב"ד עיבור 'חזונאישיניק' ליטאי.

אצל הגאון ר' חיים היה הדבר פשוט. הוא אמר: "לא מצאתי בארה"ב מישהו שאני יכול לדבר איתו כך דברי תורה ואמונה". ועל כן היה פתוח ללמוד אצלו. הלימוד היה מתקיים בלילה, ובשעות הבוקר המוקדמות הוא כבר היה חוזר לשיקגו.

כשבועיים לפני מועד עלייתנו ארצה, התחתן ידד טוב שלי בניו יורק. אשתי לחצה עליי שאקדים לנסוע משיקגו לניו יורק כדי להשתתף בחתונתו.

ביקש חתונה ומצא 'יחידות'

באותם ימים גרנו בבית ההורים, כל חפצינו כבר היו בדרכם לארץ ישראל באוניה. "איך תוכלי להסתדר עם הילדים?" שאלתי, אבל היא הרגיעה אותי שיעזרו לה ונפגש כולנו בניו יורק. הגעתי לניו יורק לביתו של אחי, שגר שם באותם ימים.

בפנקס קטן רשמתי את כתובת המלון שבו עתידה החתונה להתקיים ואת הוראות ההגעה לשם ברכבת התחתית, כפי שהסביר לי בטלפון הפקיד במלון.

נסעתי לפי ההוראות הללו, החלפתי רכבות, המשכתי לנסוע, וכשירדתי מהרכבת לבסוף במקום שאמור היה להיות יעדי הסופי – מצאתי את עצמי ב770 איסטרן פארקווי, ביתו של הרבי מליובאוויטש.

התבוננתי ימינה ושמאלה, היה ברור לי שהמלון לא נמצא שם. שאלתי עוברים ושבים, הסבירו לי, ושוב רשמתי: לרדת, לעלות, להחליף רכבת...

וכשיצאתי על-פי ההוראות מצאתי את עצמי באזור תעשייה מרוחק מחוץ לעיר. אני עוד זוכר את דפיקות הלב ואת קצבן שהואץ וגבר כשהבנתי שאני במקום בודד וחשוך, שאין בו לא תאורת רחוב ולא בתי מגורים. כזה שמסוכן לאיש לעמוד בו לבדו. לפתע עצר לידי רכב צהוב גדול. הנהג שראה אותי הבין שאני 'תקוע' ושאל

את רבו, הרב הגאון הגדול ר' חיים קרייזווירט זצ"ל, פגש הרב ר' דוד פוקס שליט"א שלימים כיהן כר"מ בישיבת נתיב מאיר בירושלים והטביע את חותמו בלבבותיהם של דורות רבים של תלמידים, בעיר שיקגו בארה"ב.

באותה תקופה היה ר' דוד סטודנט לכימיה. לפגישה זו היתה השפעה מכרעת על חייו ועל הדרך שבה יתנהלו מעתה.

הגר"ח קרייזווירט זצ"ל, ניצול שואה, נולד בעיר וואיניטש שבגליציה, לאביו הרב אברהם יוסף, רב העיר. בצעירותו למד בישיבת "חכמי לובלין", שם בלט בכשרונותיו וביכולתו הרטורית. בשנת תש"א עלה הרב קרייזווירט לישראל ונשא לאשה את ביתו של המשגיח של ישיבת "סלבודקה" הגאון הרב אברהם גרודזינסקי. במשך שנים אחדות התגורר בירושלים ולמד בבית מדרש לתורת ארץ ישראל בפתח תקווה.

בהמשך היגר הרב קרייזווירט לארצות הברית וכיהן כראש ישיבה בבית המדרש לתורה בשיקגו. לימים כיהן כרבה החרדי הראשי של אנטוורפן בבלגיה. שם, בבית המדרש בשיקגו, נוצר בינו לבין ר' דוד קשר מיוחד של רב ותלמיד. דמותו הפכה להיות דמות מרכזית וחשובה בחייו של ר' דוד. הוא הפך כתובת לשאלות ולהתייעצויות בשאלות שונות הקשורות לחייו, לאמונתו ולפעילותו החינוכית.

בעקבות פגישתו איתו עזב הרב ר' דוד פוקס שליט"א את לימודי הכימיה והקדיש את עצמו ללימוד התורה ולחינוך. גם לאחר שעלה ר' דוד לארץ הקודש, נשמר הקשר בין השניים.

לימוד תניא עם הרבי

מספר הרב ר' דוד פוקס שליט"א: בצעירותי למדתי בישיבה בשיקגו, שם הכרתי והייתי קרוב לרב הגאון הגדול ר' חיים קרייזווירט זצ"ל. פעמיים בחודש היה טס לניו יורק כדי ללמוד בלילה עם הרבי מליובאוויטש. אני הייתי מסיע אותו לשדה התעופה.

אם יוכל לעזור לי. הופעתו עבורי היתה לא פחות מנס. "לאן אתה צריך?" שאל. עניתי לו. ציינתי את שם המלון. "אני נוסע לשם" אמר, "אקח אותך".

נסענו. שוחחנו כל הדרך, וכשעצר, מצאתי את עצמי שוב ב770, ליד ביתו של הרבי.

כאן המקום לספר שבשיקגו היה יהודי חב"דניק אמיד מאוד, ר' יעקב כ"ץ שמו, שכל שבת דאג לסעודה שלישית לכולם, מכספו. לפני שנסעתי לניו יורק, ניגשתי להודות לו ולספר שזו הפעם האחרונה שאני משתתף בסעודות הללו, כי אני נוסע לארץ ישראל.

בדרך לארץ ישראל

"בדרך לארץ ישראל" אמר לי, "תיגש לראות את הרבי". הוא אמר, אבל אני לא התכוונתי לעשות זאת. באותו רגע, שבו מבלי שהתכוונתי לכך כלל הגעתי לביתו של הרבי בפעם השניה, הבנתי שזה משמיים ואיני יכול להתחמק מהמפגש הזה. נכנסתי. כידוע, להתקבל אצל הרבי לא פשוט כלל וכלל. מתברר שיש 'מפתחות' שעוזרים: נקבתי בשמו של הרב קרייזווירט, שהיה לומד עם הרבי, ובשמו של החסיד ר' יעקב כ"ץ. השמות הללו פתחו לפניי את הדלתות במזכירות הרבי, והרבי הסכים לקבל אותי מיד.

הוא בירך אותי: "שתהיה לכם עליה טובה. שתצליח לחנך, שתצליח לבנות את ביתך ולתרום את חלקך בארץ ישראל". אמר הרבי.

חברים רבים שלי עלו ארצה באותם ימים, וכמעט לכל אחד מהם היו קשיי קליטה ובעיות. העליה שלנו הייתה קלה. אני מאמין שהעליה שלנו עברה בקלות ובטוב בזכות ברכתו של הרבי.

(מתוך "לנטוע שמים", שיחות עם הרב דוד פוקס)

סגולתה של 'התוועדות'

פרק ה'

מאת הרב ישראל יצחק זלמנוב

1. ציור: זלמן קליינמן

הרבי, וכך היתה אכן תקוותם הכמוסה-גלויה - הרי שאינם חפצים לראותו לעולם". "הבחור שלנו... נענה לבקשה ונסע ליובאוויצ'ה ונכנס למעון קדשו של הרבי. ה'צמח צדק' בירך את הבחור להקמת בית בישראל עם אותה בת, אולם תנאי התנה איתו בד' אמות של קדושה: "בכל פעם שמתקיימת התוועדות חסידית בעיירה - הקפד להשתתף בהתוועדות". החתן הסכים מיד - אף כי לא ידע התוועדות חסידית מהי - ומיהר לחזור לבית הורי הכלה, לבשר על ברכת הרבי...

נו, תקופה קצרה לאחר מכן התקיימה שמחת הנישואין, ולאחרי כשנה נולד לזוג בן יקר למזל טוב. אולם, לא שפר עליהם הגורל, ובתום תקופה קצרה בהיותו בין החיים - חלה ונפטר למגינת לב הוריו והמשפחה כולה.

אותו אסון בדיוק קרה אצל בנם השני... כאשר בנם השלישי החל לחלות את מחלתו האחרונה, כבר לא יכלו הכפריים לשאת זאת בליבם הרגיש והפצירו בחתנם נטול-הזקן לנסוע שוב לליובאוויטש, אל אדמו"ר הצמח צדק, לספר על האסונות הרודפים דווקא אותם למרות שקיבלו את ברכתו הקדושה להקמת הבית.

התנאי שלא קוים

אך נכנס החתן לחדרו של הרבי, ויפתח הרבי ושאלהו: "ואת התנאי - קיימת?"... כשפניו נפולות, השיב החתן בשלילה.

לאחר שהתעשת, אזר אומץ ושיתף את הרבי בתחושותיו: "אספר את כל אשר אירע. בתקופה שאחרי הנישואין, אכן הקפדתי לבוא לכל התוועדות חסידית. אולם אט אט הרגשתי שאין להתוועדות אלא בזבוז-זמן: החסידים שותים משקאות

"שמע סיפור חסידי" התיישב על ספסל סמוך, ושלומי - מטעמי נימוס - לא סיפר לו כלל על תכניתו להגיע מוקדם ככל האפשרי לאולם הישיבה. "זה סיפור אמיתי לאמיתו, שאני משנן לעצמי מאז שמעתי אותו בכל פעם שיש מודעה על התוועדות חסידית, והיצר הרע, הוא השטן הוא מלאך המוות, וייסט דאך, מונע ומעכב". הגבאי השתמש בשפה פשוטה אך עשירה בביטויים חסידיים מקובלים ובאוצר מילים משלו, אבל שלומי הבין למה מכוונים דבריו, וכרה אוזן לשמע הסיפור כפי שסיפרו בחן אותו גבאי:

שידוך מיוחד

"היה היתה משפחה חסידית, כפרי וכפרייה תמימים וישרי-דרך בעיירה מרוחקת ברוסיה. כמו משפחות חסידיות רבות בימים ההם, מלבד קשר חזק עם בית הרבי ה'צמח צדק' ואמונה פשוטה - לא היה ביטוי גדול למידת ה'חסידות' שלהם. ולכן, איתרע מזלם וביתם הבוגרת החלה נושאת עיניה - שלא בידעת ההורים - להיכרות עם בחור שלא מחצר ליובאוויטש. לא פוחז לחלוטין היה הבחור'ל, אתה שומע? אבל גם חרדי מידי לא היה... את זקנו גילח כמנהג המודרנים בסביבתם בעת ההיא, וכן הלאה. מבין אתה את המצב הרוחני שלו, הלא כן?"

כאשר הוריה שמעו על כך, שומו שמיים, לא ידעו היכן לקבור את עצמם מחמת הבושה ההיא. על כן, תנאי ברור התנו באזני הנערה: הדבר היחידי בעולם שיאפשר להם להכיר בחתנה-חתנם - הוא שיואיל בטובו לנסוע אל כ"ק האדמו"ר הצמח צדק בליובאוויטש ולבקש את ברכתו הקדושה להקמת בית בישראל... וממה-נפשך" נפנף הגבאי באגודלו בהתלהבות: "אם יברך הרבי - מאמינים הם באמונה שלימה שבחור זה הוא חתנם, אך באם לא יברך

תקציר הפרקים הקודמים: שלומי תמה מדוע שותים 'משקה' בהתוועדות. שימי מראה לו את דברי השל"ה לפיהם צדיקים וקדושי עליון גילו סודות התורה דווקא בעת שכרותם. הוא בוחר לחזור לבית הכנסת החב"די ומשוחח עם המשפיע שמונה באזניו כמה יסודות בהתוועדות חסידית.

שלומי לא מצליח להבין מדוע לא ניתן לעבוד את ה' ללא התוועדות חסידית, ובמה שונה עבודת המידות עם התוועדות ובלעדיה.

המשפיע מבאר לו את שלושת הרבדים בקיום מצוה - בגוף, בנפש ובנשמה, ומרחיב בקיום מצות אהבת ישראל ברובד ה'נשמה', המתגלה על ידי התוועדות חסידית, שתכליתה ומטרתה לעזור ליהודי להפסיק להתנהג כילד קטן המחפש כל העת את טובת עצמו ולהתחיל לחשוב באמת ובתמים על טובת זולתו.

המשפיע מודה באזני שלומי, כי יש כאלו שמשתתפים בגופם ב'תרופה' = התוועדות חסידית, אך אינם משתמשים ב'מרשם' המדויק = לא משתתפים באופן קבוע או עסוקים בכל מיני דברים טפלים וצדדיים, העיקר שההתוועדות לא תעורר את הנשמה, ולכן ההתוועדות לא פועלת עליהם מאומה.

שלומי פסע אפוף מחשבות ביציאה מבית הכנסת אל אור מנורות הרחוב הכתמתמים. "שלום עליכם, ברוכים הבאים לבית הכנסת" השיג אותו קול שכוון היישר אליו. הוא צמצם את עיניו לראות במי מדובר, שכן הקול לא היה מן המוכרים לו, והלבביות בהם היו ספוגות המילים... שבו את ליבו המלא והגדוש בסערות רגשות.

אכן כן, זהו אחד מהמתוועדים באותו לילה כאן בבית הכנסת. "אני הגבאי כאן, היית בהתוועדות" אמר האיש בחיך, תוך שהוא מושיט לו ידו לשלום. "איך אתה זוכר?" הגיב שלומי, המום. "אני זוכר את הפנים שלך, את המבע, וזה חשוב מכל. פעם ראשונה שהיית בהתוועדות חסידית, מה?" שאל-קבע הגבאי הנחמד.

חריפים, שרים ורוקדים, מספרים סיפורים... הרוח, שהייתה זרה לי, גרמה לכך שהדרתי את רגלי מההתוועדות.

הביט בו אדמו"ר הצמח צדק בעיניו המקיפות תבל ומלואה ויורדות חדרי בטן. בביאור נרחב שיבר את אזני הצעיר, כי בתורת הסוד מבואר אודות שם מ"ה – אחד ממילויי שם ה' – שהוא המקור להמתקת הגבורות בחסדים. והיה ובבית דין של מעלה נגזר על יהודי פלוני גבורות – אסונות וכדומה – יש באפשרותו למלט נפשו מן האסון כאשר 'ימתיק' את הגבורות. וכיצד ימתיק?

סודו של "לחיים ולברכה"

כשיהודים יושבים יחד בהתוועדות חסידית, ואומרים 'לחיים ולברכה' – הרי סופי-התיבות של מילים אלו יוצר את התיבה מ"ה, וזו פעולה הגורמת המתקת הגבורות. יוצא אם כן, שבכל פעם שיהודים אומרים 'לחיים' ומברכים זה את זה – מקבלים היושבים בהתוועדות מלוא חופנים מברכות ה', בשפע רב. "ועל כל זה ויתרתי"... אמר החתן לעצמו בקול שבור ונוגה...".

גבות עיניו של שלומי התכווצו. הסיפור היה מרתק, קולח, והמסר היה חד וברור. אולם לזה הוא לא ציפה – ביאור קבלי במשפטים קצרים ומנוסחים שפתח בפניו זוית חדשה ולא נתפסת בכלי השכל האנושי. זוית חסידית, מיסטית, שקשורה רק לאמונה לזהות ויוקדת. להגיע להתוועדות כדי לפתוח שערי שמים... לבטל גזירות... להמתיק גבורות...

"יוצא אם כן שלהתוועדות יש סגולה רוחנית – שלא קשורה לעבודה האישית של המתוועד" אמר חצי-בקול, ספק לעצמו ספק לעומד מולו. "מה אמרת?" שאל הגבאי בחביבות. שלומי חזר שוב בקול על המסקנה שהסיק מהסיפור אותו שמע כעת – מסקנה שהייתה שונה לחלוטין מהכיוון אליו חתר המשפיע בדברו עימו.

הגבאי ביקש את רשותו באמצעות אצבעותיו, קם ונכנס לבית הכנסת וחזר במהרה עם ספר תהלים קטן. "אהל

יוסף יצחק" קרא שלומי את הכתוב בכריכה. הגבאי דפדף במהירות לסוף הספר, ושלומי קלט בזוית עיניו שורות צפופות. 'קובץ מכתבים' היה כתוב בראשם, והגבאי דפדף לאחד העמודים אותו חיפש. "או, מצאתי. את המכתב הזה כתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ, הרבי הקודם מליובאוויטש, בו הוא מתאר מעמד שפעם ישבו החסידים בהתוועדות. לאחר שחזרו על דברי חסידות והתחילו לשוחח בשיחות קדש הביאו 'משקה' לשלוחן, ו... הנה, תקרא בקול את המשך".

שלומי קרא. "בתוך הדברים, עמד אחד החסידים שהיה לא-עלינו בעל יסורים באיזה מחלה אשר הרופאים לא מצאו לו מזור, והתחיל לבכות ולבקש ברכה מאת המתוועדים – שיברכוהו ברפואה שלימה.

איזה מהחסידים כשמעם בקשת החסיד התחילו לשחוק ממנו, וכי אנחנו בכחנו לברך, מה ראית על ככה? ואחדים גם התרעמו עליו שהוא מאמין באנשים פשוטים כמוהם, כי הברכות שייכות רק ליחידי סגולה, צדיקי הדור.

גבות עיניו של שלומי

התכווצו. הסיפור היה מרתק,

קולח, והמסר היה חד וברור.

אולם לזה הוא לא ציפה –

ביאור קבלי במשפטים קצרים

ומנוסחים שפתח בפניו זוית

חדשה ולא נתפסת בכלי השכל

האנושי...

אבל החסיד לא שת ליבו אליהם, והרבה עוד להפציר, ומתוך התחננותו נתעורר מאד ויבכה בדמעות שליש מעומקא דליבא".

שלומי שאף אויר, והמשיך לקרוא בקול: "פלוגת החסידים הנ"ל, בראותם שחברם מתאמץ בבקשתו, התחילו

לנגן, בחשבם אשר בזה ישקטו וירגיעו רוחו.

אז הכריז כבוד קדושת רבנו הזקן "שא", וידמו המנגנים, וגם החסיד הבוכה חדל לבכות. ויאמר רבינו הזקן: "אחי ורעי, האם שכחתם אותה הפסקא אשר משמי שמיא נחיתא בטל אורות בגזרת עירין קדישין בסוד החבריא קדישא, תלמידי רבינו הקדוש: דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידישער פארבריינגען – קען מלאך מיכאל אויפטאן" [=מה שהתוועדות חסידית יכולה לפעול – מלאך מיכאל אינו יכול לפעול].

יותר ממלאך מכאל...

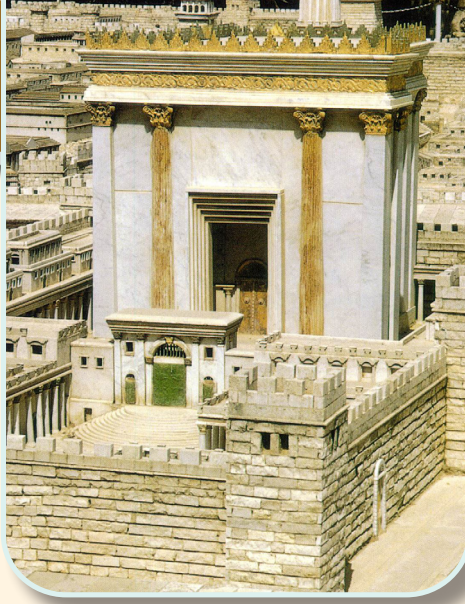
כל חברי הועידה, בזכרם המאמר המסופר – נתלהבו בלהבת שלהבת אהבת רעים, וכולם כאיש אחד התכוננו לברך את אחיהם החסיד בברכת רפואה שלימה".

שלומי התיק את עיניו מהספר, תולה עיניים ושאלות בגבאי החסידי. "המשפט של מלאך מיכאל לא מובן לי בכלל, איך יתכן שברכה של יהודי רגיל תהיה נעלית יותר ממה שמיכאל שר החסד מסוגל לתת ולהעניק?" שלומי היה נסער, כמו פעמים רבות בימים האחרונים...

"נכון, בשכל אנושי זה לא כל כך מסתדר" ענה, "אבל דווקא הסיפור הזה, ורבים כמותו במשך הדורות מאז, מוכיח שאכן – ברכתו של יהודי לחבירו בעת התוועדות פועלת ישועות בקרב הארץ, בפועל ממש. אנו לא מבינים בניסים, ולא מבינים במלאכים – ומי שכן מבין במלאכים וניסים אלו הם רבותינו נשיאי החסידות, והם אלו שגילו לנו את הפן הזה בברכה ואיחול תוך כדי התוועדות חסידית".

הגבאי קם ממקומו. "אולי כל הסיבה שנחשפת להתוועדות החסידית היתה כדי שתבין, שיש דברים שאי אפשר להבין ובכל זאת הם קיימים ונוכחים בעולם הזה הגשמי, ואם רק נפקח את עיני השכל ואת עיני החומר שלנו – נגלה אותם ממש מולנו, לידינו, כפי שהם לאמיתתם על פי תורת אמת".

המשך בגליון הבא בע"ה

בין המצרים

מאת הרב ישבעם הלוי סגל
משפיע בכפר חב"ד

והיינו, שימי "בין המצרים" והצומות הקשורים אליהם, יהפכו לימי ששון ושמחה בגאולה האמיתית והשלימה, ע"י שיהפכו לנחלה בלי מצרים (שבת ק"ח סע"א) – נחלת יעקב, שעליו נאמר: "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (בראשית כח, יד) ואף ביתרון (שיחת י"ג תשרי תשי"ט).

שני אופנים הם בהפיכת ימי "בין המצרים" ל"נחלה בלי מצרים", בהתאם לשתי המשמעויות של "בין המצרים".

א) הצרות של "בין המצרים" – יומין דעקא, יתבטלו לגמרי, ועוד זאת, שיתהפכו לטוב, וכמש"כ: "ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע" (ירמיה ל, ז), והיינו, שמלבד ביטול הצרה, הנה עוד זאת, שה"צרה" עצמה תהפך לישועה.

ב) הטבע והגשמיות שאדם לכוד בהם בעולם הזה, ובעטיים אינו חפשי לעבוד את ה' כראוי (ואף נגרר אל ההיפך – כנ"ל), הנה, לא יתבטלו ממציאיותם ח"ו, כי העולם הטבעי ימשיך להתקיים ברצון ה', אבל יתעלו מחומריותם, ואף ישמשו סיוע לעילוי האדם בעבודת ה' לדבקות באור-אין-סוף ברוך-הוא שלמעלה מהגבול והמצר.

ויתר על כן, אף הם בעצמם יזדככו ויתעלו להיות דירה לקב"ה.

במילים אחרות, הפיכת ימי "בין המצרים" ל"נחלה בלי מצרים", הם ימי התאחדות של שני ה"מצרים" – המצר התחתון – הגבול הגשמי שבעולם, עם המצר העליון, שהוא המרחב העצמי שבאור-אין-סוף ב"ה, שאף הוא נקרא "מצר", כפי שיבואר להלן (ועניינו מבואר בתורת החסידות).

וחורבן ירושלים.

"בין המצרים" בפירוש השני:

המעשים הרעים – חטאים ועברות – שהן מג' קליפות הטמאות לגמרי רח"ל – שהצרות הרעות הן תוצאה ומימוש שלהם – "מפני חטאינו גלינו מארצנו".

והיינו, שה"מְצָרִים" הם המסובב והתוצאה, שהן החטאים והצרות הרעות בעצמן השולטות בישראל בימים אלו – "יומין דעקא".

וכאמור, הסיבה והגורם למעשינו הרעים היא התמכרות לתאוונות, גם בדברי הרשות מקליפת נוגה שאדם משקיע עצמו במילוי תאוותיו בחיי מותרות, אף שאינם אסורים – אך מיותרים ומנוגדים לביטול לה'.

שיעבוד להם גורם לגסות גוברת עד שנלכד ונגרר לדברי איסור, והם הסיבה לצרות – "יומין דעקא".

שכך אומנתו של יצר הרע, "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך (דברים המותרים), עד שאומר לו [לך] עבוד עבודה זרה והולך ועובד רח"ל (ראה שבת קה עב).

יהפכו לששון ולשמחה

והנה, הבטיחנו הקב"ה בפי נביאו (זכריה ת, יט): "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אָהְבוּ".

"צום הרביעי" – שבעה עשר בתמוז.

"צום החמישי" – תשעה במנחם אב.

"צום השביעי" – צום גדליה בתשרי.

"צום העשירי" – עשרה בטבת.

"בין המצרים" – מיום י"ז בתמוז לט' במנחם אב – ימי האבל והחורבן של בית המקדש – במהרה יבנה.

ונקראים הימים בשם זה עפ"י הכתוב (איכה א, ג): "כל רודפיה השיגוה בין המצרים".

שתי משמעויות להגדרת הימים הללו בשם "בין המצרים".

א) "בין המצרים" – בין הגבולות (מיצר לשון גבול ומצרא), שישראל נמצאים בהגבלה ולחץ, ואינם יכולים לברוח מרודפיהם.

וכפרש"י שם: "שיש גובה מכאן ומכאן ואין מקום לנוס. המְצָרִים – גבולים של שדה וכרם, ומדרש אגדה בין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב".

ב) "בין המצרים" – ימי צרות שבהם צר ואויב מִצָּר ומצער את ישראל, כדברי המדרש: "יומין דעקא, משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב".

לפירוש הראשון – ה"מְצָרִים" כשלעצמם אינן צרות, אלא הסיבה ל"כל רודפיה השיגוה", דהיינו, מלכודת למי שנמצא בהן, וגורמת לסבל הבא מהצרות.

"בין המצרים" בנפש האדם

ל"בין המצרים" יש משמעויות רוחניות מיוחדות בעבודה בנפש האדם.

"בין המצרים" בפירוש הראשון:

ההתמכרות לחיי גשמיות וחמרנות – חיי תאוה ומותרות, גם בדברי הרשות שאינם אסורים, וחיותם מקליפת נוגה, אבל היא סיבה הגוררת וגורמת לחטאים ועוונות משלוש קליפות הרעות לגמרי, אשר מביאים – לבסוף – לרדיפות האויב

שורש "הנחלה בלי מצרים"

עפ"י המבואר בספרים הקדושים, "נחלה בלי מצרים" ברוחניות – היא ספירת הבינה דאצילות.

ושני ענינים בזה בהתאם לשני עניני הביטול והפיכת "בין המצרים" לששון ושמחה.

(א) **בבינה** מאיר אור אלקי עליון, ואין מגיע שם צעקת הסט"א וקטרוג הצרים הצוררים את ישראל, הגורם לצרות הבאים עליהם, והיינו, ש"נחלה בלי מצרים" – בלי הצרות של הצרים הצוררים.

(ב) **בינה** היא למעלה מכל מצר גבול והגדרה – גם זה שבקדושה, והיא מופשטת ונעלית משכל הנבראים הצר והגבולי, שבריבוי ההשתלשלות עלול ליפול אל היפך האמת, ואילו **הבינה דאצילות** טהורה היא ולמעלה מכל הגבולות שבנבראים – "נחלה בלי מצרים" – נחלת יעקב.

וכך גם התפארת (מידתו של יעקב) נקראת "נחלה בלי מצרים", בהיותה עולה למעלה בבינה (וכמ"ש בלקו"ת ש"תפארת עולה עד הכתר אשר הוא למעלה מבחינת מיצרים וגבולים").

נמצא לפי כל זה, שבאופן הראשון – ה"מצרים" שהם רעים בעצם, צריך לבטלם ולהופכם לטוב, ועל-ידי זה "יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה" – כדברי הנביא.

ובאופן השני, ה"מצרים" – השגת אלקות בשכל האנושי המוגדר והמוגבל, (אף שלכשלעצמה שהיא מציאות חיובית וטובה) אבל אינה מושלמת, ובריבוי ההשתלשלות עלולה ליפול אל היפך האמת.

ועל-כן צריך האדם לשאוף לעליה ודבקות באור אין-סוף ב"ה שלמעלה מטעם ודעת – למעלה משכל הנבראים המוגבל.

אך מאידך, צריכה להיות גם השגת הנבראים בשכל האנושי, כי מלבד שהשגת הנבראים באלקות היא הכנה המוליכה לדבקות שלמעלה מטעם

ודעת, הנה עוד זאת – והוא העיקר – שעיקר תכלית הכוונה, להמשיך ולגלות את בחינת האור אין-סוף ב"ה הבלתי-בעל-גבול שלמעלה מהשכל, בתוך השכל – בחכמה בינה ודעת – של השגת הנבראים ולעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

מעלת ימי "בין המצרים"

בסיכומו של דבר, יש מעלה בימי בין המצרים, שעל ידם דוקא אפשר להגיע ל"נחלה בלי מצרים", על-ידי ההתבוננות בענין גלות השכינה, שניצוצות הקדושה נפלו אל הגבול והחומריות, ואפילו אל הרע ממש, ומכיון שהם ממקור גבוה ביותר, הנה, ע"י בירור ניצוצות אלו, יכולים להתקשר עם הגבוה ביותר.

ועל-דרך המבואר בארוכה בתניא אגרת הקודש כ"ה, שכאשר ישנו דבר המבלבל בתפילה, אזי העצה היא להתבונן בענין גלות השכינה, שניצוץ הארתה מתלבש בבחינת גלות בהדבר המבלבל, (וניצוץ זה שרשו נעלה מאד, שלכן ירד למטה כל-כך, כידוע שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר), וכיון שכן, הרי זה אתגר, וצריך לפעול בו התגברות ותוספת כח בעבודה.

ובימי בין המצרים – ימי **חורבן בית הבחירה** – צריך להשתדל בעניני לימוד התורה (ובעיקר בעניני **בית הבחירה**) ומעשי צדקה וחסד, שבזה באים אל "נחלה בלי מצרים", וכמו שכתוב (ישעיה א, כז): "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".

וענין זה נרמז בשם "בין המצרים" – לשון רבים, מיצר התחתון ומיצר העליון.

כאשר האדם מקיים "מן המיצר קראתי י-ה", מתקיים בו "ענני במרחב י-ה" – המרחב העצמי דאין סוף ב"ה, הנקרא ג"כ בשם "מיצר", להיותו בבחינת **נקודה** שלמעלה מכל הגדרה – אורך, רוחב, גובה ועומק, כמבואר ענינו בתורת החסידות (עיין סה"מ תרצ"ז ד"ה מן המיצר ועוד).

וזהו "בין המצרים" לשון רבים – שהמיצר שלמטה, שהוא מטה מטה

ביותר, מתקשר עם המיצר שלמעלה, שהוא גבוה גבוה ביותר – מרחב העצמי – כנ"ל.

ובהתגלות ענין זה, יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה, שיהפכו ימי "בין המצרים" ל"נחלה בלי מצרים", כפי שיתגלה ע"י משיח צדקנו – הרבי מלך המשיח שליט"א, בחסד וברחמים מי"ד ממ"ש.

מקורות לעיון: תורת מנחם כרך כ"ו ח"ג 149.

(תדפיס מספר "ערכים בחסידות" ש"ל בעז"ה בקרוב).

הרבי והחסידים

מספר הרב יהודה לייב גרונו שליט"א, מזכירו של הרבי: הגה"ח הרב ניסן נמנוב זצ"ל משפיע ישיבת "תומכי תמימים" בברינוא, היה מבקש תמיד שירשמו אותו בסוף רשימת הנכנסים ל"יחידות" כדי שיוכל לנצל בינתיים את שעות ההכנה להתכונן כראוי.

פעם אחת יצא מה'יחידות' כשפניו סמוקות באופן לא רגיל. הוא סיפר לי: "אני מוכרח לספר לך את אשר קרא עתה ב'יחידות'". "אמרתי לרבי שמצד אחד יש הוראות מהרביים שלא לשנות את הצורה של "תומכי תמימים" ואת דרישותיה. אך מצד שני הבחורים הלומדים כיום בישיבה, מגיעים ממקומות שונים, כך שלא תמיד הם "כלים" לדיבורים בענייני "אתכפיא", "התהפכא" ועוד. כיון שכן מה היא התועלת לדבר איתם על כך, ואיני יודע כיצד עלי לנהוג".

הרבי השיב לי: "עליך ללמוד ממני. כשאני מתכוון לבקש דבר מהציבור, קודם לכן אני משער ביני לבין עצמי האם יוכלו לעשות לכל הפחות 50% ממה שאבקש ואז אני מדבר על זה, אך אם לאו – איני מעלה זאת".

ר' ניסן סיים בסערת נפש, באומר: "חישבו אם כן כמה הרבי היה רוצה לתבוע מאתנו והוא אינו תובע. לרבי יש רחמנות עלינו, הוא מתבונן ותובע מאיתנו רק דברים ש50% מכך יכולים להתבצע!"

ב"ה

"טעמו וראו כי טוב ה'"

נפש בריאה בגוף בריא

ישיבת קיץ מיוחדת
לתלמידי ישיבות גדולות

י"ד - כ"ד מנחם אב
באווירה הקסומה
של כפר הב"ד

לימוד חסידות בצוותא
הרצאות מרתקות
התוועדויות בחיק הטבע
טיולים אטרקטיביים

לפרטים והרשמה:

058-6710770

(מס' המקומות מוגבל)

סקירת ספרים של הגאון האלוף הוד כ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש

תורת מנחם

לקט

אגרות

קודש

בענייני גאולה ומשיח

על-פי הוראת הרבי להוסיף בלימוד ענייני משיח וגאולה כיוון שזו היא ה"דרך ישרה לפעול התגלות וביאת המשיח בגאולה בפועל ממש", והוסיף שהלימוד הוא לא רק בתור סגולה למהר ולקרב את ביאת המשיח והגאולה, אלא גם ובעיקר כדי להתחיל לחיות בענייני משיח וגאולה, יצא לאור בשנת תשס"ח הספר "לקט אגרות קודש בענייני גאולה ומשיח" מאגרותיו של הרבי.

המקורות לאגרות אלו: סדרת ספרי ה"אגרות קודש", מן ההוספות שבסדרת ה"לקוטי שיחות", וכן מסדרת אגרות הקודש באנגלית. כמו-כן נוספו אגרות שונות שפורסמו בגליונות "בית משיח" ובתשורות שונות שיצאו לאור במהלך השנים, שהגיעו לידי המערכת.

לדרך העריכה נעשתה השתדלות לצטט רק את הקטע הרלוונטי בענייני גאולה ומשיח שבאותן אגרות. כמו-כן נוספו ציונים והארות בשולי הגליון, בהן: נמען האגרת ותאריך כתיבתה, ובמקום הצורך אף הערות להבנת תוכן האגרת, מראי מקומות לפסוקים ומאמרי חז"ל העוסקים בגאולה ומשיח ולתורת רבותינו נשיאנו, והן ציונים למקומות נוספים בספר, בהם נידונו אותם עניינים.

האגרות שמקורם באידיש או באנגלית תורגמו ללשון הקודש. האגרות קוטלגו לפרקים שונים לפי נושאים.

הפרקים הם:

הצפייה למשיח, זמן השיא, חישוב קיצים, מעשינו ועבודתנו להבאת הגאולה, מעשינו ועבודתנו - עבודות פרטיות, הפצת המעיינות, ביאור המילים: "יפוצו", "מעיינותיך", "חוצה". תקופת עקבתא דמשיחא, מלך המשיח, אתחלתא דגאולה (ביאור דעת תורה בזה), אתחלתא דגאולה (זעקה אודות חומרת הטעות), ייעודי הגאולה (ביאורי פסוקים), ייעודי הגאולה (ביאורי מאמרי חז"ל), תחיית המתים, תורה ומצוות בגאולה, במעגל השנה, גאולה - עניינים שונים, איחולים וביטויים מיוחדים. הוספה: מענות קודש על פעולות לזירוז הגאולה.

הספר נערך על-ידי הרב **לוי יצחק ניסלביץ'** שי' והרב **גיא בצלאל קנטור** שי'.

יוזמי הוצאת ספר זה לאור שאף עמלו רבות על הכנתו לדפוס, הם: הרה"ת הרב **מנחם הכהן כהן** שי' והרה"ת **שמואל ניסלביץ'** שי'. כמו-כן הרה"ת הרה"ח **שמעון וויצהנדלר** שי' ראש ישיבת תומכי תמימים ראשון לציון, עבר על החומר והעיר את הערותיו החשובות והמועילות.. הספר י"ל ע"י מערכת "דבר מלכות לעם" והוא מכיל 390 עמודים.